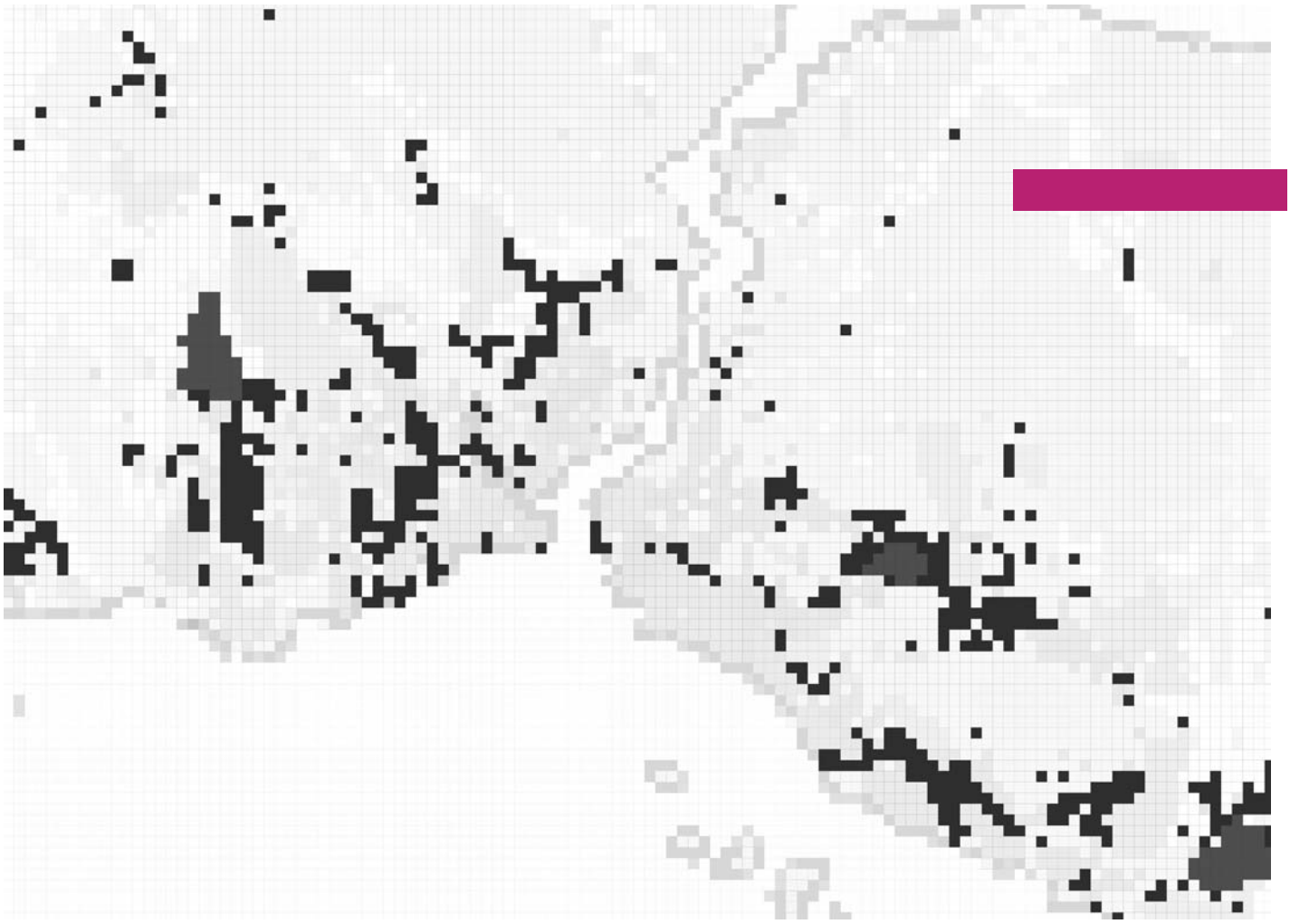

İSTANBUL METROPOLİTEN ALANINDA SANAYİ SEKTÖRÜ

Türkiye'nin ekonomik dönüşüm yaşadığı 1980'lerin ilk yarısında, Türkiye'de yer alan toplam orta ve büyük ölçekli sanayi tesislerinin %52,2'si; orta ve büyük ölçekli sanayi tesislerinde çalışan işgücünün ise yaklaşık %40'ı; İstanbul'da yeralmaktadır.

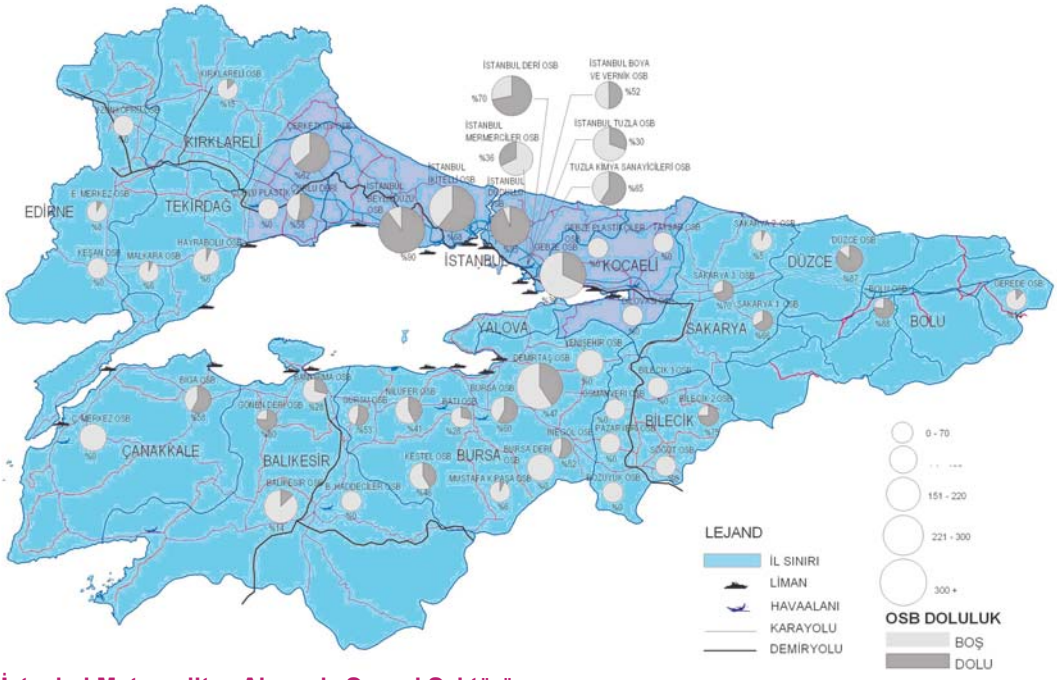
Sanayi; Türkiye'nin en büyük ve önemli pazarı, hammadde ve işgücünün en kolay ve ucuza sağlandiği, teknik alt yapı, erişilebilirlik ve sosyal donatıların üst düzeyde olduğu İstanbul'u, yığılma ve dışsal ekonomiler oluşturmak ve onlardan yararlanmak üzere, kuruluş yeri olarak seçmiştir.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Bimtaş BOĞAZİÇİ İNŞAAT MÜŞAVİRLİK A.Ş.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
IMP
METROPOLİTEN PLANLAMA VE KENTSEL TASARIM MERKEZİ
ISTANBUL GREATER MUNICIPALITY
METROPOLITAN PLANNING & URBAN DESIGN CENTER

Kasım 2006

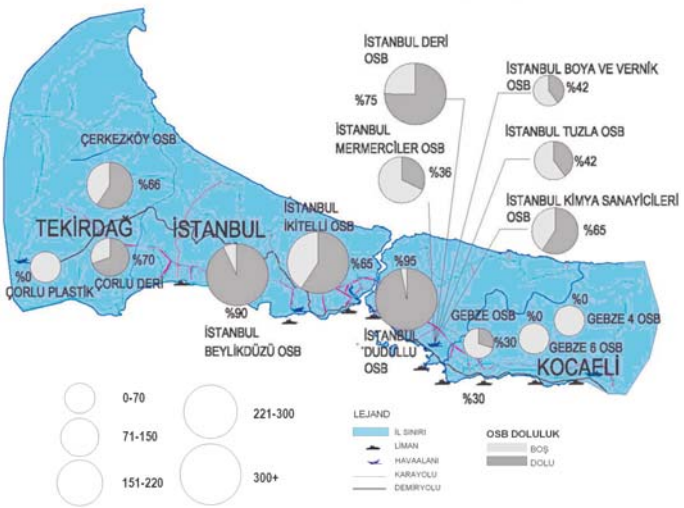
İstanbul Metropoliten Alanında Sanayi Sektörü

Sanayi sektörü çalışmalarının amacı sektörün ekonomiye yaptığı katkı ve taşıdığı önemi gözönünde bulundurarak, İstanbul Metropolitan Alanı ve çevresindeki eğilim, kısıt ve potansiyellerin tanımlanması ve sektörün gelişme sürecinin mekansal boyutu ile birlikte analiz edilmesidir.

Türkiye'nin ekonomik dönüşüm yaşadığı 1980'lerin ilk yarısında, Türkiye'de yer alan toplam orta ve büyük ölçekli sanayi tesislerinin %52,2'si; orta ve büyük ölçekli sanayi tesislerinde çalışan işgücünün ise yaklaşık %40'ı; İstanbul'da yeralmaktadır.

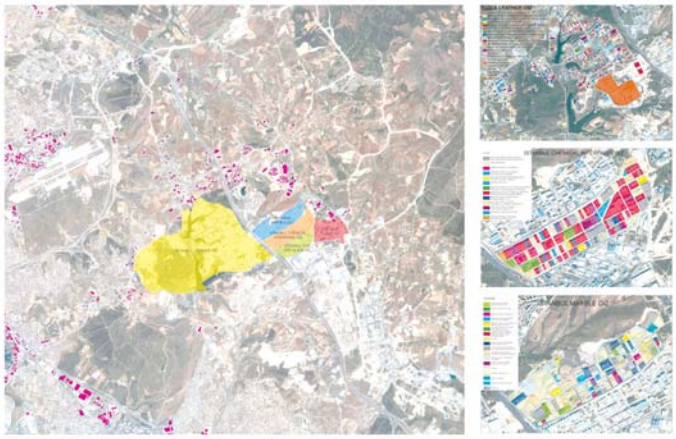
Sanayi; Türkiye'nin en büyük ve önemli pazarı, hammadde ve işgücünün en kolay ve ucuza sağlandiği, teknik alt yapı, erişilebilirlik ve sosyal donatıların üst düzeyde olduğu İstanbul'u, yığılma ve dışsal ekonomiler oluşturmak ve onlardan yararlanmak üzere, kuruluş yeri olarak seçmiştir.

Sanayinin desantralizasyonu, 1980'lerden beri, ülke genelinde dengeli gelişmenin sağlanması için en önemli politikalardan biri olmuştur. Bununla birlikte İstanbul hizmet sektöründe önemli bir yükseliş göstermiştir. Bu nedenle İstanbul'da sanayi sektörünün yapısının geliştirilmesi, sektördeki rekabetin artması için, mevcut sanayi aktivitelerinin gelişmesini sağlayan stratejilerin yeniden organize edilmesi ve iyileştirilmesiyle yüksek katma değerli ve yenilikçi sanayi sektörlerinin gelişiminin teşvik edilmesi öngörülmektedir.

Sanayi İstanbul'la birlikte Marmara bölgesindeki çevre illerde de yoğunlaşmıştır. Türkiye'nin en gelişmiş illeri arasında yer alan İstanbul, Kocaeli ve Bursa sanayideki yığınlaşmanın görüldüğü bölgelerdir. Desantralizasyon politikaları İstanbul'un komşu illerinde sanayinin oranının artışında etkili olmuştur. Bununla birlikte Marmara bölgesindeki organize sanayi bölgelerinin (OSB) pek çoğu kapasitelerinin kullanamamaktadırlar. Bu nedenle yatırımcıları çekmek için OSB'lerin mevcut sorunlarının ve yerleşim kriterlerinin geliştirilmesi istenmektedir.

OSB'lerin kurulmasındaki amaç, planlı sanayi gelişiminin desteklenmesi ve bölgelerarası eşitsizlikleri azaltmak için sanayi yatırımlarını daha az gelişmiş bölgelere yönlendirmektir. Istanbul Metropolitan Alanındaki OSB'ler ulaşım, erişilebilirlik, yüksek yatırım ve altyapı maliyetleri gibi problemlere sahiptirler.

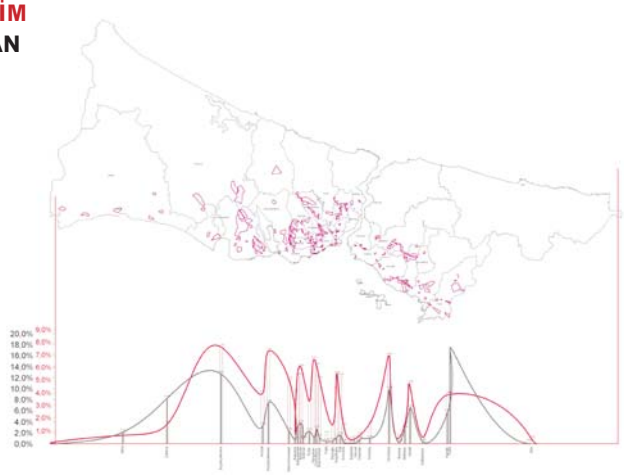

İMA'da Sanayi Sektörüne İlişkin Bazı Şekiller

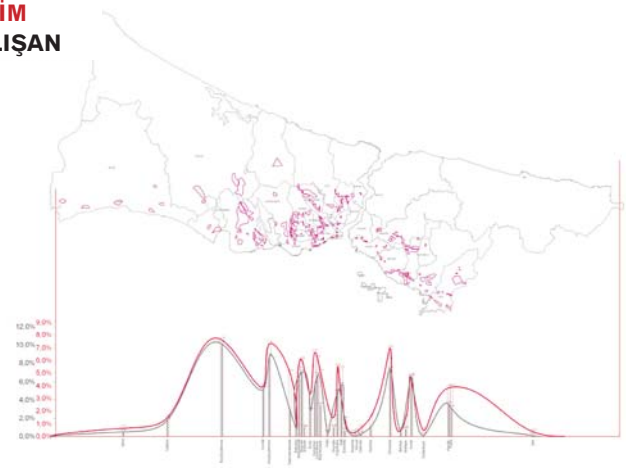
- Faal işgücü içinde sanayi sektöründe çalışanların oranı % 32'dir.
- Toplam sanayi işgücünün %76'si Bati yakasinda %24'ü Doğu yakasinda yer almaktadir.
- Toplam sanayi işletmelerinin %38'i tekstil sektöründe faaliyet gösterirken, toplam sanayi işgücünün %43'ü yine bu sektörde istihdam edilmektedir.
- Sanayi kuruluşlarının dengesiz mekansal dağılımı ve istihdamı şekillerde kolayca görülmektedir.

Birim sayısı ve alan büyüklüğü silueti incelendiğinde, özellikle Doğu Yakası'nda Tuzla bölgesi, Batı Yakası'nda ise Küçükçekmece bölgesinde alan yoğun sanayilerin olduğu; merkeze yaklaştıkça birim sayısında artış, buna karşın alan büyüklüğünde azalmanın olduğu görülmektedir.

BİRİM
ALAN

BİRİM
ÇALIŞAN

Ana Müdehale Alanları

İstanbul'un özel konumu, coğrafi koşulları, doğal eşikleri ve taşıdığı deprem riski, sürdürülebilir ve yaşanabilir bir nüfus büyüklüğünün desteklenmesi ve yönetilmesini gerekli kılmaktadır. İstanbul'un ekonomik gücünün ülke ve bölgesinde devam etmesi, bu kentte verimlilik ve etkinlik temelinde ekonomik sektörlerin desteklenmesi ile gerçekleşecektir. Hizmetler, kültür endüstrileri ve turizm sektörlerinde beklenen gelişmeler yanında, sanayinin üretim sektörü olarak kent içinde yeniden organizasyonu ile yaşam kalitesinin artırılmasına katkı sağlaması beklenmektedir. Bu nedenle sanayinin rekabet gücünü arttırmak için ileri teknoloji kullanan ve katma değeri yüksek sanayi türlerine geçiş desteklenmektedir.

İstanbul'da sanayinin desantralizasyonu için iki aşamalı bir strateji öngörülmektedir. Öncelikle İstanbul'un yakın çevresinde ve bölgedeki sanayi potansiyelleri değerlendirilmeli, diğer yandan bölge dışında yerel dinamikleri harekete geçirerek dengeli gelişmeyi teşvik eden stratejiler uygulanmalıdır. Metropoliten Alan dışı için olduğu gibi Metropoliten Alan içi için de desantralizasyon koşulları oluşturulmalıdır. Metropoliten Alan içinde konumu nedeniyle dezavantaj oluşturan sanayi alanları (havza içinde, kent merkezinde gibi), katma değeri düşük ve kirletici sanayiler öncelikle ele alınmalıdır.

İstanbul'da sanayi aktivitelerinin kısıtları, potansiyelleri ve özelliklerinin değerlendirilmesi ile İstanbul Metropoliten Alanında 3 temel müdahale alanı ileri sürmektedir.

1. *Organize Sanayi Bölgeleri*'nin tam kapasite ile çalışmaları için, mevcut problemleri dikkate alınarak yeniden organize edilmelidir (İkitelli, Tuzla, Dudulu, Beylikdüzü, Tekstilkent).

2. *İşlevi Dönüşecek Sanayi Alanları* olarak tanımlanan alanlar, özellikle merkez alanlarda kalan, ancak mekan yetersizlikleri, kullanım uyumsuzlukları, kentsel değer artışları nedeniyle yer değiştirmesi ve farklı işlev yüklenmesi öngörülen sanayi alanlarıdır. Zeytinburnu, İkitelli Prestij Aksı, Bayrampaşa, Kartal sanayi alanlarının sanayi kullanımından hizmet alanlarına dönüşme potansiyeli dikkate alınarak değerlendirilmelidir.

3. *Mevcut Sınırları içinde Rehabilite Edilecek Sanayi Alanları*
Bunlar yeni yatırımlara izin verilmeyen ve sınırlandırılmış sanayi alanlarıdır.

İstanbul'un yakın bölgesi de Metropoliten Alan perspektifi içinde göz önünde bulundurulmalıdır. Gebze ve Çerkezköy Doğu ve Batı yakasında İstanbul'a komşu alanlardır. Bu bölgeler sadece İstanbul Metropoliten Alanı ve pazara yakın olma avantajına sahip olmalarıyla değil aynı zamanda henüz kapasitelerini doldurmamış olmalarından dolayı da önem taşımaktadırlar. Ulaşım ve lojistik olanaklarının desteklenmesi sanayi kuruluşlarının bu alanlarda yoğunlaşmasını hızlandıracaktır. Bu yüzden bu alanlar, bölgenin mevcut sorunları dikkate alınarak gelişmiş sanayi alanları olarak planlanmalıdır. ■

İMP- Sanayi Sektörü Grubu

İlke ve Stratejiler

A.1. Sanayinin dünya koşullarındaki rekabet gücünü artırmaya dönük ileri teknoloji kullanan ve katma değeri yüksek sanayi türlerinin teşvik edilmesi

A.2. İleri teknoloji kullanan ve katma değeri yüksek sanayi türlerine geçişi hızlandıracak önemli bir potansiyel olarak KOBİ'lerin gelişiminin teşviklerle desteklenmesi

A.3. Teknoparkların hem niteliksel hem de niceliksel olarak etkinliğinin artırılması

A.4. İleri teknoloji araştırma bölgelerinin yaşam geçirilmesine dönük teşviklerin oluşturulması

A.5. Sanayi - üniversite işbirliğinin güçlendirilmesi ve sürekliliğinin sağlanması için teşvik edilmesi

A.6. Doğal afetler bakımından risk taşıyan İstanbul'da sanayinin yığılmasının ülke geleceği bakımından yaratacağı olası dezavantajları ortadan kaldırmak için İstanbul'daki sanayi yükünün azaltılmasının teşviklerle desteklenmesi

A.7. İstanbul'da sanayinin yükünün azaltılması yönünde ülke içinde yerel girişimciliği destekleyen sanayi odaklarının teşvik edilmesi

A.8. İstanbul'da sanayinin yükünün azaltılması yönünde İstanbul dışındaki OSB'deki doygunluk düzeyini sağlamak yönünde teşviklerin verilmesi

A.9. Rekabet gücü yüksek sanayi sektörlerinin kaynak-kapasite gelişiminin değerlendirilmesi ve bu sektörlerin öncelikle teşvik edilmesi

A.10. Kentsel yaşam kalitesinin artırılması yönünde sanayi alanlarının "çevre dostu" haline getirilmesi

B.1. İstanbul'un doğu (Gebze) ve batı (çorlu-Çerkezköy) yakın çevresinde yer alan OSB'nin doygunluk düzeylerinin sağlanmasının teşvik edilmesi

B.2. İstanbul yakın çevresindeki OSB'lerin teşvik edilerek bu alanların İstanbul için sanayi tampon bölgeleri haline getirilmesi

B.3. İstanbul metropoliten alan içinde özellikle merkez alanlarda kalan sanayi alanlarının "sanayi işlevi farklılaştırılacak alanlar" olarak belirlenmesi ve bu yönde teşviklerin sağlanması

B.4. İstanbul metropoliten alan içinde özellikle havza sınırları içinde kalan sanayi alanlarının "mevcut sınırlar içinde sağlıklaştırılacak alanlar" olarak belirlenmesi ve bu yönde teşviklerin sağlanması

B.5. İstanbul metropoliten alan içinde özellikle OSB'lerin "mevcut sınırlar içinde doygunluk düzeyi sağlanacak OSB alanları" olarak belirlenmesi ve bu yönde teşviklerin sağlanması